

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 12/4 19 om rigsfællesskabet 2019.

(Redegørelse nr. R 17).

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

I redegørelsen beskrives problemstillinger, der er specifikke for Færøerne og Grønland eller relaterer sig til forholdet mellem Danmark og hhv. Færøerne og Grønland samt til indsatsområder med betydning for alle tre parter i rigsfællesskabet. Emnerne i redegørelsen er udtryk for en prioritering, ligesom der tages højde for andre redegørelser med relation til rigsfællesskabet, herunder R 2 3/10 2018 (Arktis), R 5 15/11 2018 (udenrigs- og sikkerhedspolitik) og R 13 2019 (nordisk samarbejde). I redegørelsen anvendes betegnelsen Naalakkersuisut for Grønlands landsstyre og Inatsisartut for Grønlands Landsting. Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2014 (R 12 8/4 2014) for en kort orientering om selvstyreordningerne, herunder statens tilskud til Færøerne og Grønland.

1. FÆRØERNE**1.1 Færøernes økonomi**

Der er fortsat højkonjunktur på Færøerne. Den økonomiske fremgang siden 2013 har især været drevet af fiskeeksporten, som har udviklet sig gunstigt. Presset på arbejdsmarkedet er øget yderligere det seneste år. Beskæftigelsen er historisk høj og ledigheden lav. De gode konjunkturer har medført overskud på de offentlige finanser, og der er de seneste år vedtaget reformer, som forbedrer holdbarheden af de offentlige finanser, men der er stadig udfordringer på længere sigt.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Det er Nationalbankens vurdering, at Færøerne står over for en betydelig udfordring med at sikre balance mellem indtægter og udgifter på de offentlige finanser i fremtiden. Det skyldes bl.a., at antallet af ældre stiger, mens antallet af personer i den erhvervsaktive alder forventes at falde markant, på trods af den nuværende indvandring. Færøernes Økonomiske Råd har tidligere beregnet, at der er behov for en varig forbedring af finanspolitikken på 5 pct. af BNP. Det er Rådets vurdering,

at den finanspolitiske holdbarhed er den største udfordring for økonomien.

Lagtinget vedtog i 2018 en forhøjelse af pensionsalderen fra 67 år til 68 år frem mod 2030, hvorefter pensionsalderen følger udviklingen i levealderen. Pensionsalderen kan dog højest stige et halvt år hvert femte år. De seneste 20 år er levealderen i gennemsnit steget med ét år hvert femte år. Rådet har estimeret, at den øgede pensionsalder løser knap ¼ af holdbarhedsproblemet.

Erhvervsfrekvensen på Færøerne er den højeste i Europa for både mænd og kvinder med hhv. 88 pct. og 84 pct. Det er en fordel for økonomien. Over halvdelen af kvinderne arbejder på deltid, og der kan derfor være et potentiale for større arbejdsudbud gennem en forøgelse af deres arbejdstid.

Lagtinget vedtog i december 2017 en fiskerireform, som også bidrager til at forbedre holdbarheden af de offentlige finanser. Reformen indebærer bl.a., at 15-25 pct. af fiskekvoterne sælges på auktion, hvorved landskassen og dermed samfundet får en større del af indtægterne end hidtil. Afgiften på de resterende kvoter følger dog fortsat ikke markedsprisen, og Nationalbanken anbefaler på den baggrund, at andelen af kvoter, der sælges på auktion, øges. Det vil kunne bidrage til at forbedre de offentlige finanser yderligere.

Færøernes Økonomifond blev oprettet i 2011 og har til formål at understøtte en selv bærende økonomi samt bidrage til økonomisk stabilitet og konjunkturudligning. Fonden havde beskedne indtægter frem til 2016, hvor indtægtsgrundlaget blev udvidet til at omfatte en andel af landskassens overskud. Fondens formue steg i 2017 til 336 mio. kr. efter et overskud i landskassen på 563 mio. kr. I 2018 blev indtægtsgrundlaget udvidet yderligere med indtægter fra fiskeafgifter og salg af fiskekvoter på auktion. Fonden ventes på den baggrund at få tilført knap 80 mio. kr. for 2018. Det er positivt, at fonden er etableret og indtægtsgrundlaget styrket de seneste år. Fortsættes opbygningen af fonden de kommende år, så kan den på sigt nå en størrelse, der kan bidrage væsentligt til økonomisk stabilitet.

Offentlige finanser

Der budgetteres på finansloven for 2019 med et overskud på drifts-, anlægs- og udlånssaldoen (DAU) på 377 mio. kr. eller knap 2 pct. af BNP. Forbedringen af DAU-saldoen siden 2013 skyldes især budgeteffekter af de stærke konjunkturer, jf. tabel 1.

Tabel 1. Landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2013-2019. Mio. kr.

	R 2013	R 2014	R 2015	R 2016	R 2017	Skøn 2018	FL 2019
Indtægter i alt	4.287	4.693	4.493	4.857	5.443	5.495	5.658
- Overførsler fra staten	632	635	642	642	642	642	642
Driftsudgifter mv.	4.463	4.588	4.234	4.399	4.577	4.761	4.902
Anlægsudgifter	237	360	341	299	302	433	380
DAU-saldo	-413	-255	-83	158	563	300	377
Ekstraord. indtægter ¹	175	5	4	79	-27	423	-6
DAU inkl. ekstraord. indt.	-238	-250	-79	237	536	723	371

1 Landskassen havde i 2013 bl.a. en ekstraordinær indtægt på 160 mio. kr. i forbindelse med nedlæggelsen af Færøernes Landsbank. I 2016 blev opgørelse af renteposter ændret til, at det årlige markedsudsving i forhold til budgetterede renteposter blev inkluderet som ekstraordinære indtægter på hhv. 51 mio. kr. i 2016, -6 mio. kr. i 2017 og -78 mio. kr. i 2018. I juni 2018 bortfaldt et statslån på 500 mio. kr., da Færøerne ikke inden dette tidspunkt har haft indtægter fra olieudvinding, jf. aftale mellem regeringen og landsstyret af 10. juni 1998.

Kilde: Landsstyremrådet for finansanliggender (Fíggjarmálaráðið).

Der blev på finansloven for 2018 (FL18) budgetteret med et overskud på DAU-saldoen på 401 mio. kr. Overskuddet er endnu ikke endeligt opgjort, men skønnes at blive noget mindre, bl.a. fordi der ikke var budgetteret med lønstigninger til overenskomstforhandlingerne, da FL18 blev vedtaget. Lønstigningerne udgør ca. 70 mio. kr. i 2018.

Den økonomiske fremgang har medført en betydelig stigning i landskassens og kommunernes indtægter. Udgifterne til bl.a. flere offentligt ansatte er dog samtidig steget, og Nationalbanken anbefaler på den baggrund, at landsstyret sikrer en strammere finanspolitik for bl.a. også at reducere presset på arbejdsmarkedet.

Statens tilskud til Færøerne er efter aftale med landsstyret fastsat nominelt uændret til 642 mio. kr. i perioden 2016-2019, og der skal således inden udgangen af i år indgås ny tilskuds-aftale med landstyret og vedtages lov herom i Folketinget. Statens tilskud udgør i år godt 11 pct. af landskassens samlede indtægter.

Landskassens obligationsgæld udgjorde 4,5 mia. kr. eller 24 pct. af BNP ved udgangen af 2018, mens likviditeten udgjorde 3,7 mia. kr. eller 19 pct. af BNP. Landsstyret vil i forbindelse med refinansiering i juni anvende en del af likviditeten til at nedbringe gælden.

Færøerne er internationalt kreditvurderet til Aa3, med stabile udsigter. Det fremgår af den seneste kreditvurdering, at en opgradering bl.a. forudsætter, at der opnås balance på den strukturelle offentlige saldo samt at landskassens gæld nedbringes. Det fremgår endvidere, at det stabile og historiske forhold til Danmark tillægges væsentlig betydning for Færøernes kreditværdighed. Færøerne har selv ansvar for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Det er regeringens politik, at staten ikke garanterer for færøsk låneoptag.

Konjunkturudviklingen

Der var høj økonomisk aktivitet på Færøerne i årene 2013-2017 med en vækst i nominel BNP på 4-9¼ pct. årligt. Forbrugerpriserne faldt samlet set i perioden, og der var således en kraftig realvækst i økonomien. Rådet skønner, at væk-

sten i nominel BNP aftog til 2½ pct. i 2018, mens den ventes at blive 3½ pct. i 2019.

Fremgangen i økonomien har især været drevet af fiskeeksporten, der er steget som følge af øgede fangster i det pelagiske fiskeri (makrel, blåhvilling og sild) samt højere priser på laks fra havbrug. Den samlede fiskeeksport udgjorde godt 8,0 mia. kr. i 2018 eller 60 pct. mere end i 2012. Eksporten af laks er i perioden mere end fordoblet og udgjorde knap 3,3 mia. kr. i 2018. Havbrugene er bl.a. begunstiget af det russiske stop for import af fødevarer fra EU og Norge.

Kvoterne i det pelagiske fiskeri blev reduceret betydeligt i 2018 på baggrund af biologisk rådgivning, og fiskeeksporten faldt med over 900 mio. kr. Det medvirkede til en afdæmpning af væksten i økonomien. I år er kvoten for sild øget til noget over niveauet i 2017, mens makrelkvoten og kvoten for blåhvilling er sænket yderligere. Samlet set ventes det, at bidrage til øget økonomisk fremgang i 2019.

Bestanden af bundfisk ved Færøerne (torsk, kuller og sej) udvikler sig positivt efter en årrække med væsentlig tilbagegang. Fangsten af torsk og kuller blev i 2018 øget med 50 pct., og ifølge den biologiske rådgivning kan fangsten af de to arter øges yderligere i år, mens bestanden af sej fortsat er i tilbagegang.

Fiskeprodukter udgør ca. 95 pct. af Færøernes vareeksport, og økonomien, herunder de offentlige finanser, er derfor meget afhængig af udviklingen i fiskemængder og -priser.

De stigende indtægter fra fiskeriet har medvirket til højere forbrug og investeringer, og den økonomiske aktivitet var i 2018 drevet af den indenlandske efterspørgsel.

De offentlige og private investeringer planlægges fortsat at ligge på et højt niveau de kommende år på trods af konjunktursituationen. Projekterne omfatter især infrastruktur, boliger, uddannelsesinstitutioner og fiskeopdræt.

Rådet har tidligere vist, at det offentlige forbrug og investeringer historisk har medvirket til at forstærke konjunkturerne. Det ser ud til at gentage sig i den nuværende situation, og Nationalbanken opfordrer til, at landsstyret og kommunerne udskyder dele af de offentlige investeringer. Der er kapacitetsproblemer og mangel på arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren.

Arbeitsmarkedet har fulgt konjunkturudviklingen, og beskæftigelsen er historisk høj med 27.458 lønmodtagere i december 2018, mens ledigheden er på 1,1 pct. Der har ofte været store ændringer i beskæftigelsen og ledigheden i forbindelse med konjunktursving. Det skyldes bl.a., at den færøske arbejdsstyrke har kvalifikationer, som er efterspurgt i udlandet og samtidigt er meget mobil. Befolkningen på Færøerne er siden januar 2013 steget med godt 3.300 eller knap 7 pct. og udgjorde 51.440 i februar i januar 2019.

1.2. Erhvervsamarbejde

Vækstfonden kan yde medfinansiering til virksomheder med hjemsted på Færøerne, både i form af egenkapitalinvesteringer og lån. Vækstfonden havde pr. 31. december 2018 en låneportefølje på fire lån til virksomheder på Færøerne til et samlet beløb på 47 mio. kr. Erhvervsministeren forventes i foråret 2019 at udstede en bekendtgørelse, som betyder, at Vækstfondens produkter udvides til også at omfatte Vækstgarantier, hvilket ventes at bidrage til større aktivitet. Færøske virksomheder har endvidere adgang til EKF Danmarks Eksportkredits ydelser, der ultimo 2018 omfattede fem garantier til færøske virksomheder på i alt 251 mio. kr.

1.3 Overtagelse af sagsområder

Færøerne overtog sagsområdet person-, familie- og arveret den 29. juli 2018.

I forhold til overtagelse af kort- og geodataområdet, herunder land- og søkortlægning samt søopmåling, har de færøske og danske myndigheder samarbejdet med henblik på, at landkortlægningen overtages med virkning fra den 1. april 2019 og søopmåling samt søkortlægning med virkning fra den 1. januar 2020. Danmark vil fortsat have ansvar for kortlægningsopgaver mv., der gennemføres af hensyn til udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske forhold.

Færøernes landsstyre har fremsat forslag til lagtingslov om overtagelse af de resterende sagsområder under Søfartsstyrelsen, dvs. afmærknings- og fyrområdet mv. samt resterende dele af det søretlige område, hhv. den 1. januar 2020 og den 29. juli 2020.

Vedr. overtagelse af luftfartsområdet pågår der aktuelt et arbejde mellem færøske og danske myndigheder med henblik på at tilvejebringe beslutningsgrundlag for de færøske myndigheder.

Der pågår endvidere et arbejde mellem færøske og danske myndigheder med henblik på at tilvejebringe det nødvendige retsgrundlag for delegation af afgørelseskompetencen til de færøske myndigheder i visse førsteinstanssager om udlændinges ophold på Færøerne forud for en evt. kommende overtagelse af udlændingområdet og grænsekontrollen.

2. GRØNLAND

2.1 Grønlands økonomi

Der har de senere år været højkonjunktur i Grønland, og den økonomiske fremgang ventes at fortsætte de kommende år. Beskæftigelsen er øget, og ledigheden er faldet markant. De gunstige konjunkturer afspejles i de offentlige finanser, hvor landskassen nu har haft overskud i nogle år. På længere sigt udstår der en udfordring med at sikre finanspolitisk holdbarhed.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Grønlands Økonomiske Råd har i en årrække foretaget beregninger af den finanspolitiske holdbarhed. Den seneste fremskrivning viser behov for at styrke de offentlige finanser varigt med 1 mia. kr. eller 5½ pct. af BNP over de næste 15-20 år. Flere ældre og færre yngre vil få de offentlige udgifter til at stige mere end indtægterne. Der er i beregningerne set bort fra initiativer og reformer, som ikke er endeligt besluttede. Lufthavnsprojekterne er endvidere ikke inkluderet, men vil indgå i senere analyser. De nye lufthavne ventes at bidrage til erhvervsudvikling, herunder turisme, arbejdspladser og nye indtægter for Grønland, som kan styrke de offentlige finanser på længere sigt.

Naalakkersuisuts Holdbarheds- og vækstplan (2016) indeholder en målsætning om at forbedre de offentlige finanser med over 1 mia. kr. frem til 2030, hvoraf 650 mio. kr. skal opnås gennem effektiviseringer i den offentlige sektor. Den finanspolitiske udfordring søges dermed især løst ved at begrænse udgiftsvæksten i en længere årrække. Der er i budgetloven krav om, at realvæksten i selvstyrets og kommunernes udgifter til drift og overførsler ikke må overstige 1,5 pct. i enkelt år og 2 pct. over en fireårig periode. Det forudsætter en stram budgetdisciplin.

Rådet peger på, at holdbarhedsproblemet også kan afhjælpes gennem reformer, som bringer flere personer fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse. Reforme, der fx styrker incitamenterne til at være i beskæftigelse og reducerer samspilsproblemer mellem offentlige velfærdsordninger, vil hjælpe til at forbedre holdbarheden.

Erhvervsfrekvensen i Grønland er på 69 pct., og der er således et potentiale for højere beskæftigelse. En vigtig forudsætning for dette er bl.a., at befolkningens uddannelsesniveau øges, jf. også nedenfor.

Der er de seneste år gennemført reformer på pensionsområdet, som sigter mod at øge tilbagetrækningsalderen og pensionsopsparingen. Pensionsalderen er pr. 1. januar 2017 forhøjet fra 65 år til 66 år, og forhøjes fra 1. januar 2021 til 67 år. Den højere pensionsalder medvirker til at forbedre balancen mellem antallet af år, som borgerne bidrager til og trækker på samfundet velfærdsordninger. Det styrker holdbarheden af de offentlige finanser.

Der er pr. 1. januar 2018 indført obligatorisk pensionsopsparing i Grønland. Alle skattepligtige personer over 18 år skal indbetale til ordningen indtil pensionsalderen. Der betales dog ikke pensionsbidrag af sociale ydelser. Indbetalingen er fastsat som en procentsats af den årlige indkomst. Bidragsatsen er stigende med indkomsten og udgør op til 4 pct. for lønmodtagere og 2 pct. for selvstændigt erhvervsdrivende. Bidragsatsen hæves frem mod 2024 til op til 10 pct. for lønmodtagere og 6 pct. for selvstændige. Det er Rådets vurdering, at der med ordningen er skabt grundlag for et robust pensionssystem til sikring af en vis minimumslevestandard for ældre.

Det vigtigste private erhverv i Grønland målt på beskæftigelse, værdiskabelse og eksport er fiskeriet, som dermed også har afgørende betydning for skatte- og afgiftsindtægterne. Grønland er internationalt set langt fremme i forhold til at tildele samfundet en andel af indtægterne fra de fælles ressourcer i havet. Det bidrager også til at styrke de offentlige finanser. Provenuet fra fiskerirelaterede afgifter er øget fra 25 mio. kr. i 2011 til over 400 mio. kr. i 2018, hvoraf størstedelen kommer fra rejefiskeriet. Naalakkersuisut har den 8. marts 2019 godkendt kommissorium for en fiskerikommission, som skal

komme med forslag til en ny fiskerilov. Kommissionen skal afslutte sit arbejde senest i juni 2020.

Offentlige finanser

Inatsisartut vedtog den 26. november 2018 finanslov for 2019 (FL19) på baggrund af aftale mellem koalitionspartierne

(Siumut, Atassut, Nunatta Qitornai) samt Demokraterne og IA. Der budgetteres med et overskud på drifts- og anlægssaldoen (DA) på 7 mio. kr. i 2019, mens der ventes et samlet overskud på 14 mio. kr. i budgetoverslagsårene 2020-2022, jf. tabel 2.

Tabel 2. Landskassens drifts- og anlægsbudget (DA), 2016-2022. Mio. kr.

	R 2016	R 2017	FL 2018	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022
Indtægter i alt	6.923	6.945	6.918	7.087	7.050	7.037	7.029
- Statens tilskud	3.682	3.722	3.823	3.857	3.857	3.857	3.857
Driftsudgifter mv.	6.286	6.030	6.469	6.510	6.508	6.556	6.557
Anlægsudgifter	426	712	457	565	536	458	458
DAU-saldo	211	204	-7	12	7	23	14
DA-saldo	51	230	11	7	-3	13	4

Kilde: Grønlands Selvstyre. Finanslov for 2019.

Landskassen havde i perioden 2015-2017 et samlet overskud på 418 mio. kr., som afspejler de gode konjunkturer. Der er for 2018 budgetteret med et mindre overskud, og det er også tilfældet i finanslovsperioden 2019-2022. FL19 overholder budgetlovens krav om, at der ikke må være underskud over en fireårige periode, men kravet er kun netop opfyldt. Selvstyrets faktiske udgifter har ofte ligget under de budgetterede niveauer, og det kunne i lyset af konjunktursituationen være hensigtsmæssigt, hvis det også er tilfældet de kommende år.

Rådet bemærkede i sin seneste rapport, at bl.a. den betydelige afhængighed af fiskeriet gør, at de potentielle udsving i økonomien og dermed de offentlige finanser er store. Udsving i indtægtsgrundlaget på 100-150 mio. kr. årligt er ikke usædvanlige, og en negativ vending i økonomien kan således få stor effekt på de offentlige finanser. Det understreger vigtigheden af, at sikre offentlige overskud i perioder med gunstige konjunkturer.

Det forudsættes med finanslovsaftalen, at der i de kommende år forberedes og gennemføres en effektivisering af den offentlige sektor, jf. også Holdbarheds- og vækstplanen. Frem mod 2020 skal der udarbejdes analyser, der kan afdække potentialer for besparelser, som på FL19 budgetteres til godt 100 mio. kr. i perioden 2020-2022. Det fremgår endvide-

re af aftalen, at parterne ønsker at fastholde en langsigtet reformkurs, der kan fremme målet om øget selvforsørgelse. Det skal ske gennem tiltag på arbejdsmarkeds-, social- og skatteområdet i sammenhæng med initiativer på uddannelsesområdet. Konkret lægges der op til, at der indføres et beskæftigelsesfradrag fra 2020 (med udbetaling det efterfølgende indkomstår). Det forudsættes, at der i tilknytning til beskæftigelsesfradraget søges gennemført en reform af sociale ydelser, som bl.a. understøtter målet om flere i beskæftigelse. Der skal endvidere igangsættes analyser af erhvervsbeskatningen med henblik på forslag til nedsættelse af selskabs- og udbytteskatten samt finansiering heraf.

Grønland har inden for selvstyreordningens kompetencefordeling ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Regeringen har i forbindelse med lufthavnsprojekterne ekstraordinært besluttet at garantere for låneoptag.

Konjunkturudviklingen

Der har de senere år været højkonjunktur i Grønland, og Rådet skønner, at fremgangen fortsatte i 2018 med en realvækst i BNP på knap 3 pct. I årene 2014-2017 voksede økonomien med 2¼ pct. årligt i gennemsnit, jf. tabel 3.

Tabel 3. Forsyningsbalancen 2014-2019. Årlig realvækst i pct.

	Andel af BNP i 2017	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Privat forbrug	37,3	0,6	0,2	1,2	2,4	1,9	2,6
Offentligt forbrug	43,4	-0,2	-0,6	1,5	3,5	0,6	0,6
Bruttoinvesteringer	22,7	-21,9	10,2	9,3	-2,9	5,2	18,9
Eksport af varer og tjenester	40,2	11,8	-9,9	16,9	-7,6	11,0	2,9
Tilgang/endelig anvendelse	143,7	-1,2	-1,1	6,7	-1,0	4,3	5,2
Import af varer og tjenester	43,7	11,5	1,7	8,2	-5,5	7,0	9,7
Bruttonationalprodukt (BNP)	100,0	4,7	-2,5	6,0	1,0	2,9	3,0

Kilde: Grønlands Statistik. 2016-2017 er foreløbige tal. 2018-2019 er skøn fra Grønlands Økonomiske Råd. BNP er foreløbig opgjort til 18,5 mia. kr. i 2017.

Det økonomiske opsving skyldes overvejende udviklingen inden for fiskeriet, hvor især mængder og priser i rejefiskeriet har udviklet sig gunstigt. Rejekvoten er i perioden 2015-2018 øget fra 73.000 tons til 101.250 tons eller knap 40 pct., mens rejepriiserne i samme perioden har været på et højt niveau. Naalakkersuisut har øget rejekvoten ved Vestgrønland til 105.000 tons i 2019 svarende til den biologiske rådgivning. Omvendt er kvoterne i det indenskærs fiskeri efter hellefisk og torsk sænket, da der er tegn på, at bestandene fiskes for hårdt. Kvoterne er dog fortsat væsentlig højere end den biologiske rådgivning. Aktiviteten i fiskeriet ventes samlet set at være nogenlunde uændret i 2019.

De samlede investeringer har også bidraget positivt til den økonomiske aktivitet de senere år, med undtagelse af 2017, hvor bl.a. havnebyggeriet i Nuuk blev færdiggjort, og investeringerne i råstofeffterforskning faldt til det laveste niveau i over 10 år. Det må forventes, at bygge- og anlægsinvesteringerne vil bidrage kraftigt til den økonomiske vækst de kommende år i forbindelse med anlæg af de nye lufthavne.

Det er Naalakkersuisuts målsætning, at råstofudvinding skal udvikle sig til et bærende erhverv. Rubinminen Aap-paluttoq ved Qeqertarsuatsiaa (Fiskenæsset) påbegyndte drift i maj 2017, og anorthosit-minen ved Kangerlussuaq (Sdr. Strømfjord) åbnede i februar 2019. Anorthosit indgår bl.a. i produktion af fiberglas. De to miner er begge mindre projekter med under 50 ansatte.

Et antal større mineprojekter er under forberedelse. Der blev i december 2016 udstedt udnyttelsestilladelse til en zink- og blymine ved Citronen Fjord i Nordøstgrønland, men der udestår fortsat finansiering af mineetableringen. Et projekt med sjældne jordarters metaller, zink og uran ved Kuannersuit (Kvanefeld) i Sydgrønland afventer en miljøvurdering (VVM) og en samfundsøkonomisk vurdering (VSB), inden der kan indgives ansøgning om udnyttelsestilladelse. I forhold til udnyttelse af uran har regeringen og Naalakkersuisut indgået aftaler og gennemført lovgivning, der sikrer, at højeste internationale standarder på ikke-spredningsområdet opfyldes. Et andet projekt i Sydgrønland med sjældne jordarter, men uden radioaktive grundstoffer, ved Killavaat Alannguut (Kringlerne) er i dialog med selvstyrets råstofmyndighed om påvisning og afgrænsning af en kommercielt udnyttelig forekomst. Endvidere kan nævnes, at et britisk selskab har planer om at udvinde ilmenit (titanium) ved den tidligere bygd

Moriusaq nær Pituffik (Thule Air Base). Der udestår bl.a. en miljøvurdering (VVM) og en samfundsøkonomisk vurdering (VSB), inden selskabet kan ansøge om udnyttelsestilladelse.

Grønland har et potentiale for kulbrinter, og der har tidligere været udstedt mange efterforsknings- og udnyttelsestilladelser. Efter en årrække med lav aktivitet på området er der ansøgt om fire nye efterforsknings- og udnyttelsestilladelser på olieområdet siden midten af 2018.

Arbejdsmarkedet er styrket i takt med konjunkturudviklingen. Beskæftigelsen er øget, og ledigheden er faldet markant siden 2014. Den udgjorde knap 7 pct. i 2017. I 2018 er ledigheden faldet yderligere, og det er Rådets vurdering, at risikoen for en generel overophedning af økonomien er betydelig. Der er mangel på arbejdskraft i flere sektorer, herunder især i bygge- og anlægssektoren. Afhængig af bl.a. den tidsmæssige tilrettelæggelse kan lufthavnsprojekterne indebære risiko for yderligere kapacitetsudfordringer.

Rådet har tidligere bemærket, at ledigheden især er betinget af strukturelle forhold, herunder manglende kvalifikationer og problemer med incitamenter til at søge arbejde. Naalakkersuisut har stor fokus på uddannelsesområdet. Der anvendes mange ressourcer, og flere fuldfører en uddannelse end tidligere, men der er fortsat mange, som ikke kommer i gang med en uddannelse eller starter sent. Der er et højt frafald, og gennemsnitsalderen for færdiguddannede er høj. Over halvdelen af befolkningen i alderen 25-64 år har alene en grundskoleuddannelse.

Grønlands befolkning udgjorde 55.992 pr. 1. januar 2019. Heraf var 5.740 født uden for Grønland. Antallet af indbyggere i Grønland har stort set været uændret siden 2015.

Der bor 16.470 i Danmark, som er født i Grønland, og en fjerdedel af den grønlandsk fødte befolkning bor således i Danmark.

2.2 Lufthavnsprojekterne og erhvervssamarbejde

Selvstyret har overtaget en stor del af erhvervsområdet. Der er et godt samarbejde mellem Grønland og Danmark på området, som øges yderligere med regeringens og Naalakkersuisuts aftale af 10. september 2018 om dansk engagement i lufthavnsprojekterne i Grønland og styrket erhvervssamarbejde mellem Danmark og Grønland.

Der etableres et fælles grønlandsk-dansk lufthavnsselskab – Kalaallit Airports International A/S – som skal anlægge og

drive nye lufthavne i Nuuk og Ilulissat. Selvstyret bidrager med egenkapital på 1,4 mia. kr. og ansvarlig lånekapital på 0,1 mia. kr. Staten foretager egenkapitalindskud på 700 mio. kr. og erhverver dermed en ejerandel på 33,3 pct. Staten yder endvidere et genudlån på op til 450 mio. kr. og stiller garanti for en låneramme på 450 mio. kr., som søges optaget i Den Nordiske Investeringsbank (NIB). Med statens engagement øges projektets finansielle robusthed. Behovet for lånefinansiering reduceres, renteudgifterne bliver betydeligt mindre, og selvstyrets økonomiske risiko reduceres væsentligt.

Regeringen og Naalakkersuisut iværksætter med aftalen også fælles initiativer til fremme af erhvervsudvikling i Grønland. Greenland Venture og Vækstfonden tilføres hver 100 mio. kr., hvoraf selvstyret og staten finansierer hhv. 20 mio. kr. og 180 mio. kr. Der etableres derudover en erhvervepulje på 20 mio. kr. med henblik på, at Greenland Venture og Vækstfonden yderligere kan styrke arbejdet med at modne perspektivrige erhvervsprojekter i Grønland. Selvstyret og staten finansierer hhv. 2 mio. kr. og 18 mio. kr. af puljen. Erhvervsministeren og Naalakkersuisoq for Erhverv og Energi har den 15. marts 2019 indgået en aftale, som nærmere beskriver betingelserne for statens og selvstyrets kapitalindskud og etablering af erhvervspuljen.

Hertil kommer, at Vækstfonden generelt kan yde medfinansiering i form af egenkapitalinvesteringer og lån til virksomheder med hjemsted i Grønland, samt at Vækstfondens produkter i foråret 2019 forventes udvidet til også at omfatte vækstgarantier. Der er herudover etableret mulighed for, at virksomheder med hjemsted i Grønland med virkning fra 1. marts 2019 kan benytte EKF Danmarks Eksportkreditfondsydelser på samme vilkår som danske virksomheder.

2.3 Hensigtserklæring om mulige amerikanske investeringer i Grønland

Det amerikanske forsvarsministerium offentliggjorde den 17. september 2018 en hensigtserklæring om forsvarsinvesteringer, herunder mulige lufthavnsrelaterede investeringer i Grønland. Erklæringen er blevet hilst velkommen af Danmark og Grønland, som sammen følger op i tæt samarbejde med USA inden for rammerne af Det Permanente Udvalg.

2.4 Servicekontrakten på Thulebasen

Servicekontrakten på Thulebasen overgik den 1. oktober 2017 til det amerikansk ejede selskab Vectrus Services A/S (tidligere Exelis Services A/S). Der forhandles fortsat mellem Danmark og Grønland på den ene side og USA på den anden om konsekvenserne af kontrakttildelingen og rammerne for kommende udbud. Formålet med forhandlingerne er, at den amerikanske tilstedeværelse i Grønland skal komme det grønlandske samfund mest muligt til gode.

2.5 Camp Century

Klimaforandringer i Grønland kan i fremtiden muligvis frigøre efterladt materiale og affald fra den nedlagte amerikanske Camp Century base. Det efterladte materiale, som befinder sig under 30-90 meter is, risikerer at blive blotlagt om ca. 150 år, ligesom der er risiko for udsivning via smeltvand om godt 50 år. Regeringen har, efter aftale med Naalakkersuisut, igangsat en række initiativer vedr. Camp Century. På basis af data fra ekspeditioner er der gennemført analyser vedrørende placering og udbredelse af det efterladte materiale samt radioaktivitet. De første undersøgelser viser, at der ikke er indikationer på, at den tidligere reaktor på Camp Century har

medført radioaktiv forurening af betydning. Der udføres fortsat klimamonitorering i området, og der er igangværende klimaanalyser.

2.6 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse

Den 11. januar 2018 underskrev formanden for Naalakkersuisut og miljø- og fødevareministeren aftale om oprydning på tidligere amerikanske lokaliteter, som ikke længere er i anvendelse, og som ikke er overdraget til andre eller omfattet af øvrige aftaler. Der er i forsvarsforliget 2018-2023 afsat i alt 180 mio. kr. til oprydningen. Aftalen kan om nødvendigt søges forlænget. Der er nedsat en dansk-grønlandsk styregruppe, som i fællesskab udmønter aftalen. Der er i 2018 foretaget besigtigelse af det tidligere flybaseområde Ikkatteq på Østkysten. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har i den forbindelse udarbejdet en rapport, som anbefaler at lade dele af det efterladte materiel forblive på stedet af kulturmindehensyn. I januar 2019 har Sermersoq kommune afholdt borgermøde og høring over spørgsmålet om kulturmindehensyn ved Ikkatteq. Styregruppen forventer i år at igangsætte oprydning enkelte steder og få foretaget en række øvrige besigtigelser.

2.7 Screeningundersøgelse af risikoen for alvorlige fjeldskred

Efter fjeldskredet ved Karratfjorden i Vestgrønland den 17. juni 2017 har GEUS efter ønske fra Naalakkersuisut, og i samarbejde med grønlandske myndigheder, gennemført en screeningsundersøgelse af risikoen for alvorlige fjeldskred. Der er fundet 18 kritiske lokaliteter i Vestgrønland, hvor der er tegn på nyere geologisk aktivitet samtidig med, at de befinder sig forholdsvis tæt på beboede områder. Det er vurderingen, at der er behov for yderligere undersøgelser for en mere fyldestgørende risikovurdering. GEUS vil stå for dette i tæt samarbejde med de grønlandske myndigheder. Naalakkersuisut og regeringen er enige om, at de fortsatte undersøgelser søges finansieret med et bidrag over de næste tre år på 15 mio. kr. fra staten og 9 mio. kr. fra selvstyret.

2.8 Moderniseret istjeneste, kortlægning og vejrtjeneste

DMI's istjeneste har siden 1959 kortlagt isen omkring Grønland op til 62 grader Nord kystnært. Den teknologiske udvikling giver mulighed for udvidet og mere detaljeret satellitdata. Regeringen vil i tæt samarbejde med selvstyret afdække mulighederne for at udvide den eksisterende istjeneste til at dække hele Grønland. En udvidet istjeneste vil bl.a. understøtte nye sejlruter og muligheder for øget turisme.

Den tidligere aftalte produktion af grønlandske søkort er blevet forsinket. Der er udarbejdet en ny produktionsplan for søkort i Sydvestgrønland i dialog med selvstyret. Samtlige nye søkort estimeres at være færdigproduceret i 2026. Geodastyrrelsen har endvidere igangsat aktiviteter, der understøtter sejladssikkerheden og styrker den maritime udvikling i Grønland.

I de kommende år produceres der også nye digitale kort og data over hele den isfrie del af Grønland. Et areal på 450.000 km² bliver kortlagt ved brug af satellitbilleder. De nye digitale kort vil være frit tilgængelige for alle.

Det er besluttet, at DMI's vejrtjeneste i Kangerlussuaq lufthavn flyttes til Arktisk Kommando bygninger i Nuuk i 2020. Vejrtjenesten vil fortsat levere meteorologisk betjening til Grønlands luftfart og løse sine øvrige opgaver. Flytningen ventes at forbedre den meteorologiske rådgivning af Arktisk Kommando, politi og beredskab.

2.9 Kommunefogeder og landsforsvarer

Der er på finansloven for 2018 afsat 10 mio. kr. årligt i perioden 2018-2021 til en justitspulje for Grønland, der bl.a. vil blive brugt til en kommunefogedpulje, styrke landsforsvarsrembedet og én yderligere fast dommer ved Retten i Grønland. På finansloven for 2019 er der endvidere afsat yderligere 3,5 mio. kr. i perioden 2019-2022 til at styrke landsforsvarsrembedet og 5 mio. kr. i perioden 2019-2022 til at forbedre politiets indsats i Grønland, særligt med fokus på forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

Kommunefogederne udfører et vigtigt arbejde i lokalsamfundet ved at bistå politiet i bygder, hvor der ikke er en politistation. De øgede midler understøtter, at Grønlands Politikan iværksætte en særlig indsats i forhold til at fremme rekruttering af kommunefogeder og styrke kommunefogederne i deres virke. Indsatsen omfatter en forsøgsordning med opnormering til to kommunefogeder i flere bygder, en rekrutteringskampagne, en indsats vedrørende supervision og en indsats vedrørende relevante arbejdsredskaber.

Justitsministeriet udpegede i marts 2017 en landsforsvarer for Grønland. Justitsministeren har i januar 2019 fastlagt det nærmere indhold af forsvareruddannelsen i form af en studieordning herom og efteruddannelsen for forsvarere i Grønland.

Det er forventningen, at den nye anstalt i Nuuk, som bl.a. skal huse grønlandske forvaringsdømte, vil blive taget i brug i 2019. Det forventes også, at afdækningen af lønforhold for politi- og anstaltsbetjente i Grønland, som blev iværksat i slutningen af 2017, vil blive afsluttet i foråret 2019.

2.10 Historisk udredning

Statsministeren og Formanden for Naalakkersuisut aftalte den 27. februar 2019 at igangsætte en historisk udredning om de 22 grønlandske børn, der blev sendt til Danmark i 1951, hvoraf de fleste af børnene senere blev anbragt på børnehjem i Nuuk. Børne- og Socialministeriet samarbejder med Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet om at udarbejde et kommissorium, som skal danne grundlag for den historiske udredning. Udredningen skal bl.a. bidrage til at få beskrevet den historiske kontekst og nuancerne i datidens udfordringer, dilemmaer og beslutninger, som dannede baggrund for beslutningen om at sende de grønlandske børn til Danmark.

2.11 Samarbejde om socialt udsatte børn og unge i Grønland

Selvstyret samarbejder med Socialstyrelsen i Danmark om arbejdet i grønlandske kommuner, familiecentre samt døgninstitutioner. Der er med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 10 mio. kr. i perioden 2017-2020 til at styrke samarbejdet. På baggrund af en analyse fra 2018, udarbejdet af Socialstyrelsen i Danmark, er der igangsat en række initiativer i Grønland. Selvstyret prioriterer og beslutter løbende, hvilke initiativer der skal igangsættes, da de skal koordineres med andre aktiviteter i Grønland. Socialstyrelsen bidrager med rådgivning.

2.12 Socialt udsatte grønlændere i Danmark

Socialt udsatte grønlændere udgør en mindre del af den samlede gruppe af grønlændere i Danmark. De er i udgangspunktet ramt af de samme sociale problemer som udsatte danskere, men der kan være kulturelle og sproglige barrierer, som gør dem særligt sårbare. Der er med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 36,4 mio. kr. over fire år til overgangs- og peerstøtte til udsatte grønlændere, en fortsættelse og udbredelse af strategien for udsatte grønlændere fra 2013-2016, en vide-

reførelse af inklusionsindsatsen i De Grønlandske Huse til 2019 samt specialiserede tilbud til frivillige organisationer og private aktører. Med satspuljeaftalen for 2019 bliver inklusionsindsatsen i De Grønlandske Huse også videreført i 2020.

Folketinget har også etableret en pulje på i alt 2,5 mio. kr. der kan søges af kommunerne for at understøtte, at herboende socialt udsatte grønlændere med særlige behov og utilstrækkelige danskundskaber får mulighed for at deltage i aktiviteter, som kan forbedre deres situation.

2.13 Overtagelse af sagsområder

Det fremgår af koalitionsaftalen mellem partierne i Naalakkersuisut fra oktober 2018, at aftaleparterne fortsætter arbejdet med at prioritere de ansvarsområder, der kan overtages fra staten, med fokus på grundige analyser af kontrol med lufttrafik, vejrmelding og beredskab. Til brug for Naalakkersuisuts overordnede prioriteringsarbejde bidrog danske ministerier i 2017 med oplysninger om statens udgifter mv. til de sagsområder, der kan overtages, jf. selvstyreloven. I forhold til luftfartsområdet samarbejder grønlandske og danske myndigheder om at tilvejebringe et beslutningsgrundlag for Naalakkersuisut.

Selvstyret overvejer endvidere at overtage de resterende dele af sundhedsområdet. Der vil blive nedsat en arbejdsgruppe med henblik på at forberede en evt. overtagelse.

3. FÆLLES INDSATSOMRÅDER INDEN FOR RIGSFÆLLESSKABET

3.1 Forfatningsarbejde

Både på Færøerne og i Grønland arbejdes der med spørgsmålet om egne forfatninger. Et fremsat forslag til færøsk forfatning blev ikke vedtaget i Lagtinget i samlingen 2017-18 og faldt dermed bort. Forslaget er ikke blevet genfremsat, og det forventes ikke at ske inden næste valg til Lagtinget, som skal finde sted senest den 31. august 2019.

I Grønland besluttede Inatsisartut i efteråret 2016 at nedsætte en forfatningskommission, som skal udarbejde udkast til en forfatning for Grønland. Efter valget i foråret 2018 har Naalakkersuisut i efteråret 2018 sendt udkast til nyt kommissorium i høring hos Inatsisartuts udvalg vedrørende forfatningskommissionen. Kommissionens forfatningsudkast skal have virkning, når Grønland måtte blive selvstændig.

3.2. Færøernes og Grønlands mulighed for at indgå folkeretlige aftaler

Færøerne og Grønland kan i fællesskab beslutte at anvende fuldmagtsordningen, så de handler i forening på rigets vegne, hvis en aftale vedrører både Færøerne og Grønland og angår fuldt ud overtagede områder. Kongeriget Danmark er efter regeringens opfattelse ét folkeretssubjekt, og sådanne aftaler forhandles og indgås under formen »Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland« (DFG-modellen). DFG-modellen anvendes bl.a. i visse fiskeriorganisationer, hvor Danmark ikke er selvstændigt medlem men er dækket af EU's medlemskab, og hvor Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland derfor deltager som selvstændigt medlem. Det gør sig fx gældende i NEAFC, der bl.a. dækker migrerende fiskebestande i Nordøstatlant. Færøerne og Grønland kan have krydsende interesser i sådanne forhandlinger, og der kan derfor være behov for at søge at udvikle samarbejdet for at imødegå dette. Der er i 2018 igangsat

et samarbejde med Færøerne og Grønland om praktiske og juridiske spørgsmål i forhold til fuldmagtsordningen.

3.3 Kyststatsforhandlingerne om kvoter for makrel, sild og blåhvilling

Fiskeriet er det bærende erhverv på Færøerne og i Grønland, jf. afsnit 2.1 og 3.1, og kyststatsforhandlingerne om fiskekvoter kan derfor have stor betydning. For 2019 har kyststaterne indgået aftaler om den samlede fangstmængde (TAC), men der er fortsat uenighed om fordelingen af kvoterne for makrel, sild og blåhvilling. EU, Norge og Færøerne har dog forlænget aftalen fra 2014 om fordelingen af den samlede fangstmængde for makrel til og med 2020, som efterlader 15,6 pct. til andre lande, herunder Grønland, Island og Rusland.

3.4 Samarbejde på udenrigsområdet

Færøerne og Grønland har øget det internationale engagement og samarbejder med Danmark på det udenrigspolitiske område inden for rammerne af hjemmestyre- og selvstyreordningerne og grundloven. Samarbejdet foregår både bilateralt og i en række internationale fora, hvor der foregår tæt koordinering af rigsfællesskabets interesser.

EU er en vigtig samarbejdspartner for Færøerne og Grønland, og der arbejdes på at styrke og udbygge relationerne. Centralt i Grønlands samarbejde med EU står hhv. fiskeriprotokollen og EU's rådsbeslutning om partnerskabet mellem EU, Grønland og Danmark («Grønlandsbeslutningen»), der indebærer, at EU i perioden 2014-2020 yder budgetstøtte til Grønland på 217,8 mio. euro målrettet den grønlandske uddannelsessektor. Kommissionen har for budgetperioden 2021-2027 fremlagt forslag om, at Grønland fortsat skal modtage midler fra EU's budget. Kommissionen lægger i forslaget op til en samlet bevilling til Grønland på 225 mio. euro.

Grønlands eksport af sælprodukter til EU er omfattet af Inuit-undtagelsen, der giver adgang til EU efter Inuit-undtagelsens regler, og EU er forpligtet til at informere om regler for salg af sælprodukter fra inuitsamfund. Regeringen og Naalakkersuisut samarbejder med EU-Kommissionen om at varetage Grønlands interesser, så der ikke skabes handelshindringer for Grønlands sæleksport, samt for at øge den internationale viden om sælfangst som et legitimt og bæredygtigt erhverv.

Internationalt handelssamarbejde og Brexit

Færøerne og Grønland har interesse i at styrke og udvikle handelssamarbejdet med tredjelande, især på fiskeriområdet. Færøerne og Grønland er tilknyttet arbejdet i regeringens Brexit Task Force, og der er et tæt og løbende samarbejde med Færøerne og Grønland om Brexit-forhandlingerne for at varetage hele rigsfællesskabets interesser. Færøerne har den 31. januar 2019 underskrevet en frihandelsaftale med Storbritannien, der sikrer samhandel efter Brexit. Aftalen bygger på Færøernes nuværende frihandelsaftale med EU. Grønland og Danmark samarbejder om at afsøge muligheder for fortsat adgang for grønlandsk eksport til Storbritannien inden for rammerne af det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien. Herunder bistår Danmark Grønland i arbejdet med en mulig bilateral løsning med Storbritannien.

Færøerne arbejder på at indgå frihandelsaftaler med en række tredjelande samt på at modernisere frihandelsaftalen med EU. Regeringen støtter Færøernes ønske i EU-regi.

Færøerne har ved udgangen af 2018 valgt at opsiges Hoyvikaftalen, som er en økonomisk samarbejdsaftale med Island. Opsigelsen har baggrund i Færøernes fiskerilov fra

2017, der pålægger en udfasning af udenlandsk ejerskab i fiskeindustrien. Færøerne ønsker at indgå en ny frihandelsaftale med Island inden udgangen af 2019, hvor Hoyvikaftalen ophører.

Udenrigsministeriet og ambassaderne bistår også Færøerne og Grønland med at fremme deres handelsinteresser internationalt, herunder gunstig adgang til relevante eksportmarkeder. Det omfatter handelsfremstød, støtte til erhvervsvirksomheder og dialog om mulighederne for at indgå bilaterale frihandelsaftaler med tredjelande. Endvidere samarbejdes der om, at samhandelspartnere yder Færøerne og Grønland de tildelsatser, som de er berettiget til i kraft af Kongerigets medlemskab af WTO.

Fødevarerstyrelsen arbejder også på at styrke den færøske og grønlandske eksport, i form af bl.a. udarbejdelse af samarbejdsaftaler på veterinærkontrollområdet med myndighederne i hhv. Island og på Færøerne. Samarbejdsaftalen mellem Færøerne og Fødevarerstyrelsen forventes implementeret i 2019. Aftalen vil muliggøre, at eksportgodkendte grønlandske fiskefartøjer kan lande fisk og fiskevarer i færøske havne og dermed reducere logistik- og transportomkostninger. Samarbejdsaftalen vil herudover forbedre eksportmulighederne til tredjelande for både det færøske og grønlandske fiskerierhverv.

Færøernes og Grønlands hvalfangst

Selvstyret og Udenrigsministeriet samarbejder om, at Grønland kan fange store hvaler på et bæredygtigt grundlag inden for rammerne af Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC). Der er i IWC opnået øget fokus på en mere fair og retfærdighedsbaseret kvoteforvaltning af oprindelige folks storhvalfangst. På IWC-mødet i september 2018 blev der opnået tilslutning til et pakkeforslag om oprindelige folks hvalfangst fra USA, Rusland, Sankt Vincent & Grenadinerne og Kongeriget Danmark. Pakken indebærer, at kvoterne for de fire lande fremover automatisk videreføres hvert 6. år, hvis den videnskabelige rådgivning og befolkningernes behov for hvalkød er uændret. For Grønland indebærer pakken også videreførelse af eksisterende kvoter for Vestgrønland samt forøgelse af vågehvalskvoten for Østgrønland. Med pakken afslutter mange års arbejde for at sikre bedre videnskabelig rådgivning og politisk opbakning til oprindelige folks hvalfangst. Den øgede sikkerhed og fleksibilitet har stor betydning for fangersamfundene. Færøerne har ikke fangst af store hvaler, og Færøernes fangst af småhvaler reguleres ikke af IWC.

3.5 Varetage af sikkerhedsinteresser

Danmark, Færøerne og Grønland er afhængig af eksport og investeringer og byder derfor udenlandske investeringer velkommen. I særlige tilfælde kan udenlandske investeringer dog rejse spørgsmål i forhold til den offentlige orden eller sikkerhed. Det kan fx være i forhold til kritisk infrastruktur. Regeringen har derfor i 2018 nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe med inddragelse af Færøerne og Grønland, som skal komme med forslag til et generelt lovgrundlag i Danmark til at håndtere sådanne situationer samt se nærmere på mulighederne for at screene udenlandske investeringer og andre udenlandske aktiviteter. Det er hensigten, at et tilsvarende arbejde gennemføres i forhold til Færøerne og Grønland, på grundlag af den gældende kompetencedeling. Mange lande har allerede etableret nationale ordninger, og i EU er der skabt en fælles ramme for national screening af direkte udenlandske investeringer, der kan udgøre en risiko.

Det er et meget højt trusselsniveau på cyber-området, og regeringen har derfor de senere år kraftigt styrket indsatsen for sikkerhed på området. Der er under Forsvarsministeriet oprettet Center for Cybersikkerhed (CFCS), hvis opgaver er reguleret i lov om Center for Cybersikkerhed. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan helt eller delvist sættes i kraft. Selvom loven ikke er sat i kraft, har CFCS mulighed for på frivillig basis at yde rådgivning til Færøerne og Grønland. Forsvarsministeriet og CFCS er i kontakt med de færøske og grønlandske myndigheder, herunder i forbindelse med at drøfte cybertruslen samt behovet for at sætte CFCS-loven i kraft.

3.6 Forsvarets opgaveløsning på Færøerne og i Grønland

Forsvaret varetager myndighedsopgaver på Færøerne og i Grønland, bl.a. i form af farvandsovervågning og suverænitetsbevarelse. Forsvaret bidrager også med løsning af en række øvrige opgaver, fx fiskeriinspektion og støtte til politiet. I Grønland varetages tillige eftersøgnings- og redningstjeneste, søopmåling samt opgaver på havmiljøområdet.

Der er med aftalen fra 2016 afsat yderligere 120 mio. kr. årligt til styrkelse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis. I 2018 er staben ved Arktisk Kommando øget. Der har været fokus på at etablere satellitovervågning, forbedre havmiljøberedskab, anskaffe overlevelsesudstyr til nødstedte samt øge overvågningen med Forsvarets Challenger-fly. Endvidere er der oprette en projektorganisation til etablering af en beredskabsuddannelse i Grønland.

I Grønland er der i 2018 indledt en række miljøoprydningsprojekter, herunder fjernelse af bygninger i samarbejde med Kommuneqarfik Sermersooq samt lagt en plan for håndtering af olieforureningen. Miljøoprydningsopgaven vil strække sig over en årrække.

Forsvaret arbejder med at udvikle et nyt havmiljøberedskab i Grønland inden for Forsvarets ansvarsområde. Arbejdet tager hensyn til principaftalen om forureningsbekæmpelse i farvandene ved Grønland. I 2018 er der afprøvet nyt forureningsbekæmpelsesudstyr og iværksat indkøb af udstyr, der skal anvendes og placeres i Grønland. I 2019 vil Forsvaret fortsætte udviklingen af beredskabet og fortsat arbejde for et øget samarbejde om havmiljøberedskabet med de grønlandske myndigheder.

3.7. Justitsområdet

Opdatering af lovgivning for Færøerne og Grønland er en prioritet for regeringen. Nordatlantenheden, der bl.a. har til opgave at opdatere lovgivningen på Justitsministeriets område for Færøerne og Grønland, er i løbet af 2018 blevet opnormeret væsentligt. I 2019 er enheden desuden omdannet til et kontor. Dette vil bidrage til en fortsat prioritering af udestående vedrørende opdateringer af ministeriets lovgivning for Færøerne og Grønland.

Justitsministeriet har i 2018 efter aftale med Færøernes landsstyre fokuseret på at udarbejde udkast til en ny færøsk retsplejelov, der forventes at blive sendt til udtalelse hos Færøernes landsstyre primo april 2019. Justitsministeriet vil i 2019 efter drøftelse med landsstyret bl.a. prioritere arbejdet med at sætte PET-loven, politiloven, straffuldbyrdsloven og konkursloven i kraft for Færøerne.

Justitsministeriet har i 2018 og starten af 2019 gennemført en række lovgivningsinitiativer for Grønland, herunder regler om overførsel af forvaringsdømte til den nye anstalt i Nuuk, revision af kriminallovens regler om seksualforbrydelser og ikraftsættelse af lov om det Centrale DNA-profil-regi-

ster. Der er også udarbejdet lovforslag, som bl.a. har til formål at styrke domstolene og indføre regler om opbevaring af skydevåben. Justitsministeriet vil i 2019 efter drøftelse med Naalakkersuisut udarbejde udkast til lovforslag, der bl.a. har til formål at indføre regler om afsigelse af straksdomme, udvide reglerne om udeblivelsesdomme, styrke retsstillingen for forurettede og kriminalisere selvhvidvask. Herudover vil Justitsministeriet prioritere arbejdet med at sætte PET-loven, politiloven og retshåndhævelsesloven i kraft for Grønland.

Der er i 2018 gennemført en analyse af, om Færøernes Politi og Grønlands Politi skal omfattes af politireformen fra 2007, således at politikredsen ligestilles med de øvrige politikredse. Der er fra Justitsministeriets side lagt op til, at Færøernes Politi og Grønlands Politi skal omfattes af politireformen. Implementeringen af politireformen vil kræve en række ændringer af retsplejeloven.

3.8 Finansiell regulering og tilsyn

De færøske og grønlandske bankmarkeder er bl.a. karakteriseret ved, at der er færre institutter end i Danmark, at flere institutter har forholdsvis store markedsandele og er store i forhold til Færøernes og Grønlands økonomi. Den generelle systemiske buffersats på Færøerne blev pr. 1. januar 2019 øget til 2 pct. og den øges yderligere til 3 pct. fra 1. januar 2020. Ændringerne gennemføres efter henstilling fra Det Systemiske Risikoråd.

Det forventes, at regler svarende til EU-reglerne om genopretning og afvikling af kreditinstitutter samt opdaterede regler om forebyggelse af hvidvask træder i kraft i Grønland i løbet af 2019. Reglerne om forebyggelse af hvidvask forventes at træde i kraft medio 2019, mens reglerne om genopretning mv. forventes at træde i kraft ultimo 2019.

For Færøerne forventes det medio 2019, at kriterierne for udpegning af SIFI-institutter bliver justeret, at reglerne om forebyggelse af hvidvask træder i kraft, samt at reglerne om videregivelse af oplysninger fra færøske banker til det færøske systemiske risikoråd bliver ændret.

3.9 Undervisning og styrkelse af viden om rigsfællesskabet

Statsministeren, lagmanden og formanden for Naalakkersuisut har aftalt at iværksætte initiativer, der kan medvirke til at udbrede viden om rigsfællesskabet. Regeringen har i den forbindelse indgået en aftale med Folketingets partier om, at der på finansloven for 2019 afsættes 25 mio. kr. i perioden 2019-2022. Initiativerne omfatter økonomisk støtte til dokumentarfilm mv., tilskud til studierejser for unge på ungdomsuddannelserne samt højskoleophold, puljemidler til initiativer af bredere uddannelsesmæssig karakter og specialekonkurrence på videregående uddannelser.

Rigsfællesskabet er en væsentlig del af den fælles historie og nutiden. Aftalepartierne bag justeringerne af folkeskolen er derfor blevet enige om, at rigsfællesskabet skal indgå som en obligatorisk del af folkeskolens undervisning. Det skal ske ved en tilføjelse til den eksisterende historiekanon. Herudover har regeringen på finansloven for 2019 afsat 3,0 mio. kr. årligt i perioden 2019-2022 til et turboforløb i dansk for grønlandske unge, som kommer til Danmark for at tage en uddannelse.

3.10 Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget har indleveret videnskabelig dokumentation til Kommissionen for Kontinentalsokkens Grænser (CLCS) for fem krav på kontinentalsokkel uden for 200 sømil for områder nord og syd for Færøerne samt nord, nordøst og syd for

Grønland. CLCS gav sin anbefaling vedr. kravet nord for Færøerne i 2014. Området overlapper med krav fra Island og Norge, og de tekniske delingsforhandlinger mellem parterne forventes afsluttet i 2019. For de øvrige fire områder forestår formentlig et mere end 10 år langt forhandlingsforløb. Der er etableret et fast beredskab til løbende at sikre det optimale tekniske grundlag for disse forhandlingsforløb.

3.11 *Forskningssamarbejde*

Forum for Arktisk Forskning, nedsat af Uddannelses- og Forskningsministeriet, udarbejder årligt anbefalinger vedrørende rigsfællesskabets arktiske forskning og har i 2018 fortsat sin indsats med at synliggøre forskningen.

Der er på finansloven for 2019 afsat 3,0 mio. kr. årligt frem til og med 2022 til etablering af en international arktisk hub i Grønland. Hub'en vil blive implementeret i samarbejde med selvstyret og vil i første omgang bestå af et mindre sekretariat, der skal understøtte arktisk forskning i Grønland samt promovere mulighed for øget internationalt samarbejde med danske og grønlandske forskere. Desuden vil den have fokus på formidling af forskningen lokalt samt arbejde for at koble forskning tættere med erhvervslivet i Grønland.

3.12 *Afdækning af grænsehindre og hindringer inden for rigsfællesskabet*

Regeringen har i samarbejde med de færøske og grønlandske myndigheder identificeret grænsehindre inden for rigs-

fællesskabet samt nordiske grænsehindre. Hindringer inden for rigsfællesskabet kan være områder, hvor en forskellig retstilstand i de enkelte rigsdele kan skabe uhensigtsmæssigheder eller barrierer, fx ved flytning mellem rigsdelene. Ved nogle hindringer kan der være behov for at ændre retstilstanden, mens en forskellig retstilstand på andre områder kan være velbegrunderet.

Flere af de identificerede grænsehindre er løst, jf. den oversigt, som løbende sendes til Folketingets Grønlandsudvalg og Færøudvalg. Det forventes, at yderligere grænsehindre løses i 2019. For så vidt angår grænsehindringen vedr. social pension har beskæftigelsesministeren i december 2018 opnået enighed med landsstyremedlemmet på Færøerne og naalakkersuisoq i Grønland om at søge gennemført lovændringer i de tre rigsdele, der skal skabe bedre muligheder for at tage førtidspension med ved flytning til en anden del af riget. For de resterende grænsehindre, der ønskes løst, er der mellem de relevante myndigheder i Danmark, Færøerne og Grønland igangsat eller færdiggjort undersøgende arbejde.

Hermed slutter redegørelsen.
